

После Музеја смо разгледали велику плезењску пивару. Она представља огромно индустријско предузеће савршене организације. Сада производи месечно око 2350 хл. пива, а пре Рата је производила још и више, око 3200 хл. Нарочито је карактеристично код ње, што је веома повољно за рад искоришћен терен. Како се место на коме је пивара састоји од кречњака, то су у њима избушени дубоки подземни подруми. У њима је стална температура, што је веома потребно за правилну ферментацију пива. Подруми се налазе с једне и друге стране подземне галерије. Коликог је обима пивара може се замислити по томе, што ова галерија под земљом износи преко 9 км. Нарочито је инструктивно видети, како се савесним и приљезним радом може из једног веома скромног предузећа развити првокласно. Пивара је акционарска и основана је 1842. год. са веома скромним капиталом. У почетку је било око 257 оснивача, и сваки је уложио само по 400 кр. После разгледања пиваре вратили смо се у Праг.

П. С. Јовановић.

3. Екскурзија по северозападној Чешкој

Екскурзија по северозападној Чешкој трајала је од 9.—12. јуна закључно. Њен је задатак био антропогеографски и географски уопште. Вођ екскурзије, професор *Виктор Дворски*, наглашавао је антропогеографска питања, док је професор *Лудомир Савицки* скретао пажњу на геоморфолошке проблеме.

Од Прага се ишло бродом на север низ Влтаву и Лабу. Око река је алувијална раван, из које се одсецима, на обе стране, диже ниска кретацејска површ. Са ове површи штрче еруптивни брегови, као базалтни Жиб и други. Ерупција базалта била је у терцијеру, и издигла је кретацејске слојеве; они су отада спрати и купе су оголићене. Од места Литомерича мења се тип земљишта: Лаба се клисуром пробија кроз Средње Планине, које се уздижу, препречујући речни ток, и састоје од кретацејског пешчара и од базалта. Северно од Средње Планине код места Усти виде се три лабине терасе. Средња је висока око 100 м. Она се састоји од фонолита, преко кога су шљунак и песак дебели 5—6 м. — У равни око Лабе су ливаде, а даље њиве. На странама долине, где је јача инсолација, леже виногради. Најпознатнији су око Мелника. На Лаби су саграђене попречне пречаге, којих од Прага до северне границе има десет. Иза ових пречага се задржава вода, и кроз њих се пропуштају бродови. У реци нема ни брзака ни плићака. На Лаби је жив бродарски саобраћај, и нарочито се фабричке сировине довозе из Хамбурга. Усти на Лаби развили су се у знатно фабрично место, јер су долином Бијеле у лакој саобраћајној вези са угљеним басеном око Мости на Западу. Око Усти су никла и нова индустријска места, као Брезно Красне и друга.

Југозападно од Усти је терцијерни басен око града Мости. На СЗ-у је ограничен кристаластим Рудним Планинама, а на ЈИ-у помнутом кретацејском плочом, у којој је Лаба усечена. У басену су олигоцене и миоцене наслаге, врло богате угљем. Угља има од површине па до дубине од 400 м. Местимице су констатоване ерупције, које су угаљ пробиле, или га издигле. У првом случају угаљ је јако метамор-

фисан, а у другом еродиран. У овом басену угаљ се вади у 160 рудника, и годишње се добија око 150 милиона тона угља. Угаљ се највише троши у чешким фабрикама, а доста се и извози Лабом у Немачку.

Рудне Планине, северозападно од овог басена, представљају површ, високу око 1000 м. У њој су плитке долине, растављене ниским и распљоштеним косама. Површ се састоји од кристалстих шкриљаца. Са ње се диже базалтни Шпицберг (1111) као монаднок. Друге купе, које се дижу са површи, као Кајлберг и Фихтел, састоје се од шкриљаца и гранита, од истих стена, од каквих се састоји и околна површ. Оне су остаци развођа, поштеђени од ерозије и денудације. Глечерских трагова нема, али су вероватни снежанички. Стране планинске су обрасле смрчевом шумом, док на површи има и ливада. Шума се сече и прерађује, а у Божидару, који лежи на висини од 1028 м, и представља највиши градић у Чешкој, зими се израђују играчке и други ситни предмети од дрвета. Божидар је основан на овој висини због рударства. Рудне жице су се доцније исцрпиле, и људи иду сада на рад у руднике у Јахимову. Овде су кроз шкриљце пробиле порфирске и базалтне жице. Око њих су руде, на површини сребрне, а у дубини уранове. Из десет тона уранове руде добија се грам радијума. Отуда је Јахимов, поред рударства, познат и са своје бање.

Југозападно од поменутог угљеног басена око Мости, у сливу горњег Егера, око Карлових Вари лежи други терцијерни басен. Југоисточним ободом овог басена иде расед, на коме избијају топла врела са угљен-диоксидом. Због ових врела Карлове Вари су постале светска бања. У лето 1911. године у њима је било 70000 посетилаца. За време рата овај је број знатно опао, и сада се понова диже. И у овом басену се вади угаљ, а због каолина развијена је порцеланска индустрија. Од Карлових Вари види се према ЈЗ-у епигенија Егера: река се усекла у југоисточном, гранитском оквиру басена, док је северозападно нижа удолина у неогену.

Тако су првог дана разгледане долине Лабе и Влтаве, усечене у кретацејску плочу. Другог и четвртог, последњег, дана проматрани су басени око Моста и Карлових Вари, који су спуштени између помених плоче на ЈИ-у и Рудних Планина на СЗ-у. Трећи дан био је посвећен Рудним Планинама. Екскурзија је много добила тиме, што је водила кроз области различитих природних и културних особина. На учеснике је најјачи утисак оставио високо развијени економски и културни живот, који се види у басенима богатим угљем, рудама и бањама.

Б. Ж. Милојевић.